

EESSÕNA



HEA LUGEJA!

Neid ridu kirjutades pole veel selge, kas või millise lõpu toob 2025. aasta juba kümnendi kestnud Venemaa agressioonile Ukraina vastu. Pigem on tõenäoline, et Putin näeb kujunevas rahvusvahelises olukorras vahefiniši võimalust. Vahefinišit vajab sõjakurjategija selleks, et saavutatu fikseerida, seejärel mõni aeg hinge tõmmata ja seejärel Vene koloniaalmissiooniga jätkata.

Ukraina tuleviku ja vaba maailma julgeoleku tagamiseks on oluline, et sõja lõpetamise tingimusi ei dikteeriks Venemaa. Pole põhjust arvata, et režiimijuht Putin on oma maksimalistlikes eesmärkides loobunud varasematest nõudmistest viia NATO sõjaline paigutus tagasi 1997. aasta joonele, ning seda olulisem on, et Venemaa lahkuku Ukrainast valusa õppetunniga.

Eesti otsese sõjalise ründamise oht on ka 2025. aastal ebatõenäoline, kuid Venemaa poliitika meie suhtes püsib vaenulik ja vastandumine lääneriikidele jätkub. Hoolimata tohututest kaotustest Vene relvajõud kasvavad, sõjast saadakse õpituvastusi, hoogsalt arendatakse muuhulgas droonitehnoloogiat. Selle kõigega peab ohte hinnates arvestama ka NATO.

Ukrainale antavat toetust õõnestada üritav agressor võib 2025. aastal jätkata eriteenistuste vahendatud sabotaažikampaaniaga: üle Euroopa süüdatakse, soditakse, lõhutakse. Kreml ei mõista, et potentsiaalselt ka inimelusid ohustava vandaalitseamisega ta ainult kinnistab enda agressori mainet ja toob lääneriike kokku, mitte vastupidi.

Kuna eskalatsiooniks kipub vahendeid nappima ja see tekitab silovikkide suletud uste taga meeleheidet, jätkab Moskva maailma tuumahirmutamisega. Kremli retoorika võib tuumarelva osas küll jõuline olla, ent tegudes need kurjakuulutavad ähvardused ei peegeldu. Hindame, et väga tõenäoliselt ei kasuta Venemaa sõjas Ukraina vastu tuumarelva, ent nähes, kuidas hirmufaktor on seni Läänt tagasi hoidnud, ekspluateerib Venemaa seda maksimaalselt. Sõda Ukrainas oleks ammu lõppenud, kui Lääs oleks Vene bluffi läbi näinud.

Venemaa võimuladvik hoiab režiimi kontrolli all aina jõulisemate repressioonidega, sarnaselt Brežnevi lõpuaastatega. Sõjapidamise koorma tõttu on areng paljudes valdkondades pea seiskunud, inimeste elukvaliteet langeb ja sisepinged kasvavad. Režiimile ohtu hetkel ei paista, kuid totalitaarsete süsteemide eripäraks on, et näidakse tugevamad, kui tegelikult ollakse. Hiljuti saime nentida, et Süüria diktaatori riigist pagemine pärast hirmuvalitsuse kokkuvarisemist mõne päevaga šokeeris Putini lähikonda.

Näeme, et sanktsioonid on Venemaa majandust märkimisväärselt nõrgestanud. Lääneriikide meelekindlus sanktsioonidega jätkata kahjustab otseselt nii Venemaa sõjavankri edasilükumise kiirust, jätkusuutlikkust kui ka arengut. See pärsib Venemaa võimalusi sõdida edasi Ukrainas ning valmistuda võimalikuks konfliktiks NATOga.

Droonide mängus aitab Venemaal püsida Hiina, mille kaudu liiguvad Lääne komponendid agressori kätte. Hiina kritiseerib Venemaale kehtestatud rahvusvahelisi sanktsioone, kiites nii vaikimisi heaks oma kodanike ja ettevõtete äritegevuse Venemaaga. Hiina huvi on, et Venemaa ei kaotaks sõda Ukraina vastu, sest see tähendaks Hiina jaoks tema peamise rivaali USA võitu ja tagasilööki Hiina püüdlustele reeglitel põhinev maailmakord autoritaarseid režiime soosivaks ümber kujundada. Hiina nägemuses jaotub võim maailmas vanu tsivilisatsioone esindavate suurriikide vahel, kellel on õigus kujundada väiksemate riikide käekäiku.

Soovis tõestada, et ei olda isoleeritud, pole Hiina ees lipitsemine Vene ametnike ainus tööliin. BRICSi eesistumine 2024. aastal ja selles raames toimunud arvukad üritused pakkusid Venemaale tänuväärse võimaluse oma propaganda levitamiseks ning vallutussõja õigustamiseks. 2025. aasta võimaldab Vene välisministeeriumil Lõuna-Ameerikast Aafrika ja Aasiani esineda „rahunarratiividega“.

Teatavasti on ka Läänemerel veidraid intsidente ette tulnud. Käimasolevad uurimised toovad süüdlased loodetavasti päevavalgele, aga selge on see, et näeme kasvu läbipaistmatu taustaga aluste osakaalus regiooni laevaliikluses. Vastutustundlikud rannikuriigid ei tohiks sellest aga heituda, vaid tuleks mõelda lahendustele, kuidas koos tõhusamalt intsidentide riske vähendada.

Usun, et Välisluureameti kümnes aastaraamat aitab neil Eesti ja NATO jaoks olulistel teemadel inforuumis hõljuvat udu hajutada, konteksti anda ning fookust seada. Loodetavasti suudab vaba maailm ületada kollektiivse enesehalvatuse, olla südame ja jõuga oma ülesannete kõrgusel ning saata agressiooni-ihalused ajaloo prügikasti.

Kaupo Rosin
Välisluureameti peadirektor
20. detsembril 2024